

Տ Ի Ե Ջ Ե Ր Ա Կ Ա Ն Ա Ղ Յ Թ Ք Ը

Ամառուան երեկոյ մը, Սէնթ-Ատրէսի ծաղկեղարդ վառիվայրերը — բլուրներու վրայ կախուած այն հեշտա՛րկը աւարանոցը — թողլով, յարեւմուտս, Հէվի հրուանդանին բարձունքը կելլայի։ Երբ մարդ այս բարձունքը ապառաժներու տակէն դիտէ, արեւակէզ վիթխարի քարեր տեսնալ կը կարծէ՝ որք իբր անշարժ հսկաներ, քարացեալ վրկայներ, հանդիսատես կըլլան իրենց ոտից ներքեւ եկող փշուռոյ ծովուն աւակէզ շարժումներուն։ Կարծես թէ այդ մեծ տեսարանին վրայ, այս յաղթ և անմատչելի ձուլածոյ քարերն են որ կիշխեն։ Ասոնց քով, և ծովին մօտ, մարդս ինքզինքն այնքան փոքր կը գտնայ՝ որ վերջ ի վերջոյ կը կորսնցնէ իր

անձնական դոյութիւնն, և կզգայ թէ ալիքներուն վրայ տարածուող այն ազօտ անհունութեան հետ ի մի ձուլուած է...

Տակաւ ելայ հրուանդանին մինչեւ վերին սարահարթը՝ ուրկէ նշաններ կը տրուին, ծովեզերքին ալիքներուն ժամական շարժումը, հեռաւոր նաւերուն ազդարարելու համար. ուր՝ երկնակամարին, փարոսներ կը վառին անհուն մթութեան մէջ փայլող մնայուն աստղի մը պէս։ Օրուան փառայեղ աստղը, դեռ անկախ կը մնար ծիրանեգոյն ամպերուն մէջ կարմրափայլ, թէպէտ Հաւրի բնակչաց համար արդէն մարը մտած կը համարուէր։

Վերը երկնից կապոյտ կամարը, իր

յստակութեամբը պսակ մը յօրինելով գլխուս վրայ, վարը, ոստոտուն միջատներով լի ցախաստանէն բարձրացող անոյշ հոտերով ողողուելով. կը յառաջանայի մինչեւ սեպացեալ եզերքը՝ որուն խորը անդունդներ կան բացուած: Բարձրաբերձ հրուանդանին վրայէն կը տեսնուի անծայրածիր, դէպ ի ճախ — հարաւ արեւելքէն դէպ ի հիւսիս արեւմուտք — ծովերու անհունութիւնը, կորսուելով կանաչագոյն զառիվերի մը, քառաժայռերու և մացառներու խորութեան մէջ՝ որք իրր մեծատարած անհարթ օթոցներ սփռուած են, պատնէշէն երեք հարիւր ոտք վարը: Ալիքներուն մունչիւնը հազիւ կը բարձրանայ հոն, և լսելի կըլլայ մի միայն միօրինակ տկար ձայն մ'որուն ուժգին կարկաչիւնը հովն կ'օրօրէ և կը բարեխառնէ:

Ծովուն այս հեռաւոր երգը լուծիւն մ'էր ինքնին: Բնութիւնն ուշադիր էր այն վերջին հրաժեշտին՝ զոր լուսոյ իշխանը կը տար աշխարհին, իր գահէն իջնալէն և հեղուկ հորիզոնին ետեւը աներևոյթ ըլլալէն առաջ: Հանդարտ և մտամոխի, բնութիւնն, հանգիստաւես կըլլար էակաց տիեզերական աղօթքին՝ զոր կը մատուցանէին երախտագիտութեամբ, բարի արեւուն վերջին ակնարկն ընդունելով: Ամենքն ալ առանց բացառութեան, քաղցրաբարոյ և մենակեաց ծովամայրէն — ծովային այդ լուսազարդ աստղէն — սկսելով մինչեւ բրգազոյղ մարտնեքը, մինչեւ ձիւնափայլ աղիւրոնն (պալըզգիւ) ամենքն ալ ջերմեռանդութեամբ շնորհակալ կըլլային անոր: Եւ կարծես թէ լեռան ու ալիքներուն վրայէն բուրումնաւէտ խունկեր բարձրանալով, ծովափան քաղցրաձայն շառաչումներուն, ցամաքէն փչող սիւգին անուշահոտ մթնոլորտին, երկնից

ջինջ ու յստակ կապուտին մէջ պլպլացող լուսին, օրուան տապերուն յաջորդող զովութեան հետ խառնուելով, ամէնքն ալ իրենց գոյութեան գիտակցութիւնն ունէին հոն, և սիրայօժար կը մասնակցէին այդ տիեզերական երկրպագութեան...:

Երկրէս մատուցուած այս պատարագին կը միանար մաքիս մէջ, աշխարհներուն իրարու միջեւ ունեցած ձգողական զօրութիւնն՝ որով հետզհետէ կը մօտեցնեն և կը հեռացնեն մեր երկրագունտն՝ արեգակնային հնոցին: Գլխուս վերեւ, մեծատարած կը տեսնուէին երկնային մարմնոց վսեմ ներդաշնակութիւնները, և հսկայական տեղափոխութիւնները՝ որոնց քով երկիրս անհունութեան մէջ ծփող հիւլէ մը կը դառնար: Բայց կզգայի թէ այս հիւլէյէն, համայն տիեզերքն և համայն հոգիները միակ արարչագործութեամբ մը իրարու միացնող կապ մը կար ձգուած երկնային բոլոր արեւներուն՝ որոնց լոյսը մեզ հասնելու համար միլիոնաւոր տարիներ պէտք է, և որք մեզ անծանօթ, կը թաւալին անհուն հեռաւորութեան մը մէջ: Եւ անշարիւր երկնից այս աղօթքն ունէր իր արձագանքն, իր միջներգը, իր տեսանելի ներկայութիւնն երկրային կենաց մէջ, թռթռալով իմ շուրջս ալեաց շառաչման, ծովափան անուշահոտութեանց, անտառային թռչնոց վերջին ձայնին, միջատներուն խառնաշփոթ մեղեդիին մէջ. վերջապէս այս տեսարանին հսգեյոյզ ամբողջութեանը, և մանաւանդ այս վերջալոյսին զարմանալի լուսավառութեանը մէջ:

Կը նայէի...: Բայց ես այնքան փոքր էի այս գոհաբանական աղօթքին մօտ՝ որ տեսարանին վեհութիւնն կ'ընկճէր զիս: Կզգայի թէ իմ անձս կը նուազէր

բնութեան անհունութեան մէջ : Եւ կը թուէր ինձ թէ ա՛լ չէի : Կրնար ոչ խօսիլ ոչ խորհիլ . — Ընդարձակ ծովն յանհունս կը տարածուէր . և կարծես ոչ ևս էի ես . աչքերս քօղով մը կը ծածկուէին . կը հայէի առանց տեսնալու , լեռան վրայ կորսուած . և էակը կը շարունակէին իրենց աղօթքը :

Արեւն , աղբիւր այդ լուսոյ և այդ կենաց , վերջին ակնարկ մը ձգեց ծովային հորիզոնին վրայէն , ընդունեցաւ այն յարգանքներն՝ զորս անձնիւր էակ սիրայօժար կը մատուցանէր իրեն , դոհ երեցաւ այս օրէն , և վեհափառութեամբ իջաւ դէպ ի ուրիշ ժողովրդոց կիսագունդն :

Յայնժամ բնութեան մէջ մեծ լուսութիւն մը տիրեց : Ոսկեզօծ և ծիրանեփայլ ամպեր , դէպ յարեմուտս թռան , և ծածկեցին վերջին կարմրագոյն ցուքերը , վերջալոյսն իջաւ երկինքէն . ալիքներ հանգարտեցան՝ զիրենք ծովեզերքը հրող հովն դադրած ըլլալով , թեաւոր փոքրիկ էակներ քնացան . եւ երեկոյեան յառաջ-ընթաց աստղն վառեցաւ եթերին մէջ :

« Ո՛վ խորհրդաւոր Անծանօթ . էա՛կդ մեծ . էա՛կդ անհուն , դոչեցի . ո՞վ ենք մենք ուրեմն : Ո՞վ ես դու . ներդաշնակութեան վեհափառ Հեղինակ . ո՞վ ես դու . էր քու ձեռակերտդ ա՛յսքան մեծ է . . . Մենք որ զքեզ ճանչնալ կը կարծենք , մարդկային , ոլորմելի փոքրիկ որդեր ենք : Ո՞վ Աստուած իմ , ո՛րչափ պզտիկ ենք մենք , ո՛րչափ աննշան . հիւլէներ , ոչինչներ . . . »

« Եւ դուն ո՞րչափ մեծ ես . ո՞վ համարձակած է առաջին անգամ անուն մը տալ քեզ : Ո՞վ է այն անմիտ հպարտն որ առաջին անգամ յաւակնեցաւ զքեզ սահմանել , ո՞վ Աստուած իմ ամենազօր ,

ամենողորմ , ամենանհուն , և անճանաչելի :

« Եւ ի՞նչ անուն տալու է անոնց՝ որք զքեզ կուրանան , անոնց՝ որք չեն հաւատար քեզ , անոնց՝ որք չեն մտածեր քու վրադ , անոնց՝ որք չեն զգար երբէք քու ներկայութիւնդ . ո՞վ Հայրդ դու բնութեան :

« Ո՛հ կը սիրեմ ես զքեզ , կը սիրեմ , գերիշխա՛ն և անծանօթ Նախապատճառ էակդ՝ զոր մարդկային ոչ մէկ խօսք չը կրնար անուանել , կը սիրեմ զքեզ . բայց ես այնքան փոքր եմ որ չեմ գիտեր թէ դու կը լսե՞ս զիս . . . »

Երբ այս խորհրդածութիւններն կը դաճալիսէին հոգւոյս մէջէն , երթալ հոյակապ բնութեան մաղթանաց հետ խառնուելու , ամպերն արեմուտքէն քաշուեցան և լուսաւոր երկնազաւառներուն ոսկենշոյլ փայլը լեռները ողողեց :

« Այո՛ , կը լսես դու զիս , ո՞վ Արարիչ , դու որ դաշտային փոքրիկ ծաղկանց կը տաս դեզ ու բոյր : Ովկիանոսի ձայնը իմ ձայնս չխեղդեր , և ես մտօք քեզ կը վերանամ , ո՞վ Աստուած իմ , համայնից աղօթքին հետ : »

Հրուանդանին բարձունքէն կը տեսնայի հարաւը և արեմուտքը , դաշտն ու ծովը , և ետեւս դառնալով կը նշմարէի ծովեզերեայ մարդաբնակ քաղաքները թերաստուեր : Ի Հալլս վաճառիկ փողոցներ կը լուսափառէին , և աւելի հեռուն , դիմացի կողմը , ի Թրուվիլ , հաճոյից կառքը իր ջահերուն կրակ կը տար :

Եւ մինչդեռ բնութիւնն կը խոնարհէր Աստուծոյ առջեւ , իր հաւատարիմ աստղերէն միուն պաշտօնը բարեւելու , մինչդեռ բոլոր էակներ կաղօթէին միաձայն , և այս պայծառ օրուան վերջը ,

մռնչող ալիքն, երեկոյեան սիւգին հետ միասին կը գոհարանէին, մինչդեռ ըստեղծեալ ձեռակերտն, համակամ պատկառանք ինքզինք կը նուիրէր Արարչին. անմահ և պատասխանատու ոգւով օժտեալ արարածն՝ — արարչութեան մենաշնորհեալ էակն —, մօքի ներկայացուցիչն, այն է Մարդս կասկէր անհոգ, անզգայ այս մեծափառութեանց քով. աչքեր ունենալով և չտեսնալով. ականջներ ունենալով և չլսելով. չգիտնալ ձեւացնելով այս տիեզերական ներդաշնակութիւնը՝ յորում կրնար և պարտէր գտնալ իր փառքն ու երջանկութիւնն:

ՔԱՄԻԼ ՖԼԱՄԱՌԻՈՆ

Թարգմ.

ՅԱՐ. Մ. ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ

ՆՄԱՆ ՀԱՏՈՒՅՈՒՄ

Օր մը տղուն մէկը նստած էր տան մը դրան սեմոց վրայ, մէկ ձեռքն ունէր մի աւել, և միւսին մէջ խոշոր կըտոր մը հաց և կարկանդակ, զոր ոմն սիրաբար շնորհած էր նմա: Մինչ զայն կ'ուտէր և խնդավառ՝ եղանակ մը կը գեղգեղէր, իրեն մօտ տեսաւ խեղճ չընիկ մ'որ հանգարտօրէն կ'ընջէր:

— Աստ եկու՛ր, խեղճ ընկեր, գոչեց անոր:

Շունն քաղցրաբար զինք կոչելին լսելով՝ ոտք ելաւ, բացաւ աչքերն եւ սկսաւ պոչն օրել, ապա ճաշակող տղան տեսնելով նմա մօտեցաւ:

Տղան անասնոյն կտոր մը հաց եւ կարկանդակ երկարեց, և մինչ շունն գլուխը կ'ծռէր զայն առնելոյ համար, հապճեպով վերուց ձեռներն և քթին ուժգին հարուած մ'իջեցուց:

Խեղճ շունն խոյս տուաւ ահռելի կերպիւ ոռնալով, մինչդեռ անգութ տղան կ'հրճուէր այն չարեաց վրայ՝ զոր ըրած էր:

Պարոնին մէկը, որ փողոցի միւս կողմն, պատուհանէ մը կ'գիտէր զայս, տեսաւ չար տղուն ըրածը: Փողոցի դուռը բանալով առ ինքն կոչեց զայն, իր ձեռաց մէջ շարժելով արծաթեայ դրամ մը:

— Կ'ուզէ՞իր զայս, ըսաւ նա:

— Այո՛, եթէ կ'հաճիք, պատասխանեց տղան ժպտագին և յառաջ վազեց զայն առնելոյ համար. երբ ձեռքն կը կարկառէր, պարոնն՝ իր ետին պահած եղէգով, այնպիսի հարուած մը տուաւ նմա, որ եզան պէս պոռոչալ տուաւ նմա:

— Ինչո՞ւ համար ըրիք զայս, ըսաւ նա երեսը ծռւրկելով և ձեռները շփելով, ոչ մի չարիք ըրի ձեզ և ոչ ալ ստակնիդ խնդրեցի:

— Ինչո՞ւ համար նոյն իսկ հիմա չարիք ըրիր այն խեղճ շան, ըսաւ պարոնն, ոչ չարիք մ'ըրած էր քեզ և ոչ ալ կարկանդակդ. ու հացդ խնդրած. քեզ հետ վարուեցայ այնպէս՝ որպէս դու շան հետ: Այսուհետեւ յիշէ որ շուններն տղայոց չափ լաւ կրնան զգալ և սորովէ պատշաճապէս վարուիլ անասնոց նկատմամբ:

Թարգմ. լիւզլ.

ԱՂԵՔԸ. ՇԱՔԻԵԱՆ

Ձանձդ մի՛ կարծեր իմաստուն, եթէ այլք գրեզ իմաստուն համարին, յանձնապատան մի՛ լինիր:

Ս. Գ.:

Որչափ որ մէկը սակաւուց կարօտ լինի, այնչափ աւելի Աստուծոյ՝ կը նմանի:

ՍՈՎԵՏ

Գ Ա Ր Ո Ւ Ն

Ո՞հ, զի չհնաղ եկաւ դարձեալ այս զարուն,
 Իբրեւ ներող երկնից ժրպիտ մի պայծառ,
 Հրեշտակ շրթեղ որ իւր շնչով փառավորուն
 Զամենայն ինչ փրկոյց ի գեղ իւր աննառ:

Զլմեն սրտուր սրտից տալտուկ էր քափեր
 Եւ զքնուրթին ներկել էր ձիւնն քաղիտակ
 Չհնաղ զարման առաջին շողն յուսաբեր
 Զուարթ աւուրց զարթոյց ի մեզ յիշատակ:

Խնդաց երկին, խնդաց երկիր համօրէն,
 Ծով եւ ալեք սիրով միմեանց ժայտեցան,
 Շիր մի անկաւ երկնից պայծառ կամարէն
 Եւ բիւր ծաղկունք ի յայտ եկին ցիր եւ ցան:

Իբրեւ անկեղջ կանաչ պարսեղ մի շրթեղ
 Դալար փափուկ ծածկեց լզգառէ, լեւ եւ ձոր,
 Եւ բռնեկաց դաշնակն անոյշ ու գեղգեղ
 Աննուն խնդիւ լըցին զանսառ ու զծործոր:

Այլ վաճ, քանիք այս պերն զարնան չը հասին,
 Քաճիք ի հող մըսին ձմրան հովերով,
 Թռուառ հոգիք, որոյ ոմանց օրհասին
 Նրբեմըն մօր մ'իսկ պակասէր ջերմ գորով:

Մին պաշանի, միւսն ալեւոր, մին կոյս մի՝
 Որոյ անհուն սիրոյն երկին լոկ բաւէր,
 Եւ միւսն էր մայր, ընդ եւ այն փոյր կը բոռմի
 Ձի ցաւ մ'անեղ դարձոյց բզբիւրսն իւր յաւեր:

Աւա՛յ, զիա՞րդ մեռան, ծաղկունքն այն տնոյ՞ւ,
 Ո՛հ, զի՞ մեզ հետ չեն վայելեր զայս զարուն.
 Այդչափ էր կեանքն անոնց, անհետ 'ւ անյո՛ւշ
 Ձիւարդ ննջեն ի գիւղ ցրտին հողերուն...:

Բայց, երա՛նի անոնց, լալեաց չե՛ն արժան,
 Ահոնք միայն զարթեան այս մեծ երազէն,
 Յաւիտենից ի ծոց ուր չիք մահ դաժան
 Դնացին խաղաղ, յերկինս անդ մեզ կ'սպասեն:

Ապրիլն է լաւ, բայց մեռանիլ հարկ է մեզ,
 Լաւ է զարուն, այլ եւ ճիւղեր կայ ձրմեռ.
 Բի՛ւր երանի քէ յետ կենաց բազր ու հեզ.
 Մահն ընդ երկինս հանէ զամբիժ հոգիս մեր:

ԿՈՐԱՊԵՏ Ա. ՌՍԿԵԱՆ

ՔՐԻՍՏՈՍ ՅԱՐԵԱՒ

Ա.

Տխուր գիշեր մը իւր լայնածաւալ թեւերն տարածած էր բնութեան վերայ : Հիւսիսային պարիսպին կ'ուռնար կառաղաշունչ և ծառք իրենց գալարաւտանջ հեծեծ իւններով օդը կը լեցնէին : Մռայլ քօղ մը պատած էր երկինք որոյ մթին ամպերուն մէջ թաղուած էին լուսին և աստղունք : Միայն Ա. . . գիւղին խարխուլ բնակարանաց ծակոտիկներէն դուրս կը սպրդէր լամբարի լոյսն որ կը վառէր ալօտափայլ և եռնածեւ ալիքներն ահեղագոյ մռնչմամբ մը կուգային բաբախել սպիտակ և վիթխարի ժայռերուն և օփնածիր կոսիճներուն վրայ շառաւմամբ յետս կընկրկէին : Մի քանի վայրկեաններէ վերջ երկնից կամարն կ'որոտար և լայնակայլակ ու մենակերպ անձրև մը կը տեղար : Շանթն արագաբար կ'իյնար բլուրներու վրայ և անյայտ կըլլար թաղուելով տամուկ հողոյն մէջ : Գիշեր՝ զահանգելի :

Բ.

Մարիամ, աւազին վրայ կեցած, չըւարած և սարսափած երկնի միօրինակ խաւարէն կը դիտէր բնութեան այս ահարկու տաքնապը : Խեղճ կիներ, երկու ժամերէ ի վեր իւր ամուսնոյն կ'սպասէր, ձկնորս Յովհաննէսին որ երեկոյեան դէմ հրաժեշտի ողջոյն մը տալով Մարիամի, իւր փոքրիկ նաւակովն սլացած էր ծովուն խաղաղ և ջինջ ջուրց վրայէն : Ո՛հ, հէ՛ք Մարիամ, իւր ամուսինն կը մտածէր, և ինչո՞ւ չի մտածէր, և ինչո՞ւ չի մտածէր այն ամուսինն որ իրեն համար գացած էր ձուկ որսալ, ինչո՞ւ չի մտածէր այն խեղճն երբ դիտէր թէ ծովուն նենգաւոր ալ-

եաց մէջ ձկնորսն իւր կեանքը խնդրած ժամանակ յաճախ մոհուն ստուերը կը ներկայանար նմա : Եւ ինչո՞ւ չէր գար նա, միթէ՞ չէին որոշած գիւղին մատունն երթալ աղօթելու և ունկընդերելու Զատիկի ժամերգութեանց : Աւա՛ղ, չի գար Յովհաննէս, վայրկեաններ, ժամեր կը սահէին տնդադար : Խենդեցած էր գրեթէ Մարիամ, բան մը չէր երևնար իւր աչքին այլևս, խըլացած էր շանթին աղմկէն, թրջած էր անձրևի հատիկներէն : Խարտեալ մագերն ցիրուցան, աչքերն արտասուալից կը փափաքէր ի ծովն խորասուզիլ, գէթ վերջին անգամ տեսնելու համար իւր ամուսինն, որ աւա՛ղ, փրփրերալիս ալիքներու վրայն սահելով կը յառաջանայր իւր մակոյկին մէջ ու ժաթափ :

Այլ համբերող էր Մարիամ և կուզէր մի քանի վայրկեան ևս սպասել :

Գ.

Սաստկաշունչ քամին գամ քան զգամ մրկայոյզ կը սուրար : Գիւղին բնակիչներն ծեր : տղայ և կին կը յառաջանային դէպ ի Աստուածածնայ մատունն : Հէք Մարիամ, տակաւին աւազին վերայ իւր բրտացեալ ձեռներն դէպի մըթին երկինք ուղղած արտասուալից օդնութիւն կը հայցէր իւր ամուսնոյն : Մօտեցած էր ահա այն վայրկեանն յորում Յովհաննէս ծովափին վրայ պիտի գրկէր իւր սիրեցեալ ամուսինն :

Յանկարծ, հողմին վայրկենական լըռութեան մէջ ասուր աղաղակ մը բարձրացաւ, աղաղակ վշտի և երկիւղի : Մարիամ, Մարիամ Յովհաննէսն էր այն որ օգնութեան կը կոչէր երկին :

Մարիամ չկրցաւ պատասխանել իւր ամուսնոյն, անհուն ուրախութիւն մը զգաց կարծելով թէ ողջ պիտի մնար նա : Մակոյկ մը բաղխեցաւ ժայռերուն

արձակելով աղօտ կոփիւն մը որուն քով աւազին վրայ, տարածուեցաւ ձկնորսին մարմինն որու բացուած գանկէն կը հոսէր կարմիր արիւնն:

Մարիամ վազեց իւր ամուսնոյն քով որ վերջին շունչն կը փչէր: Վա՛յ բեզ, Յովնանէս, գոչեց տխրանոյշ, ծովուն մէջ չ'ես մեռնիր և կուգաս իմ ոտիցն տակ փչելու քու վերջին շունչդ, երթաս բարեաւ ի յաւիտենականութիւն, ալ վերջին անգամն է որ դքեզ կր տեսնեմ և ծնրադրելով իւր Յովնանէսի գլխուն վրայ կարեւէր սկսաւ աղօթել:

Սոյն միջոցին մատռան զանգակն կը հնչէր և ժողովրդոց աղաղակն կը բարձրանայր:

Քրիստոս յարեալ ի մեռելոց:

ԹՈՏՈՒՅ ՍԱՄԻՆԵԱՆ

ԱՅ. ԿԵՂՐ. ՎԱՐ. ՂԱԼԱՔԻՈՅ

ԲԵՐԷՔ ԾԱՂԻԿՈՒՆՔ

Ա. — Կը ծաղկի բնութիւնն, և անուշ բուրմունք օգին մէջ կը տարածուին. օ՛հ, բերէք ծաղկունք, զարգարել հանճարեղ ուսանողին ճակատն. աշխատութիւնն նորա գլխաւոր փութն եղաւ. դպրոցական շրջանն աւարտեց յաջողապէս, և այժմ կը պատրաստուի կենաց պատերազմի քաջամարտիկներէն մին լինել. տե՛ս, ո՛րքա՞ն սիրուն են աչքերն արտասուալից, կարծես ծաղիկն է գարնան՝ ցօղաթուրմ և քնքուշ, պրտակեցէք այդ ճակատն մանիշակներով, յառաջդիմութեան պտակեալն է նա, նուիրեցէք նմա ձեր զմայլանքն, Յիսուսի սիրած մանուկն է նա. անմեղութիւն կը ճառագայթէ նորա դիմաց վերայ, անթառամ ծաղիկներու փունջեր

կապեցէք և ընծայեցէք նմա. թող նա այսուհետեւ ծաղկի իւր տան համար, և անոր բուրմունքն վայելեն ամենեքեան՝ որ գիտեն թէ առաքինի մանուկ մի պարգեւն է երկնից:

Բ. — Բերէք ծաղկունք, թարմ ծաղկունք, պճնել նորահարսին ճակատն. դեղձան հերաց վերայ թող փայլին ծաղիկներ, նա սիրոյ և շնորհաց ոգին է, և ընդհուպ այր մարդուն սրտի դառնութիւններն պիտի ամաքէ, տեսէք, նորա հոգւոյն դեղեցկութիւնն դիմաց վերայ կը ցոլայ. բայց արցունքն կը փայլի աչաց մէջ, զի պիտի թողու հայրենական վառարանն. ոչ ևս է նեցուկ իւր պառաւ հանիին, կամ օժանդակ մօր՝ առանին ծառայութեանց մէջ, պիտի թողու զամենեւին, և այլուր պիտի տանի երջանկութիւն: Եւ կը հծծէ մըտօք. « Մնացէք բարեաւ, օրեր մանկութեան, խաղաղաւէտ օրեր, ձեր յիշատակն կը յուզէ զիս քաղցրիկ յուզմամբ »: Եւ կը նայի շուրջն, ժպիտ կը տեսնէ ամենուն դիմաց վերայ, խնդութիւն ամենուն հոգւոյն մէջ, ինքն ևս կը ժպտի, կուտայ իւր ձեռն այն պարկեշտ երիտասարդին՝ որոյ հետ թեթեւ ընթաց պիտի ելնէ ի բլուրն կենաց: Թող երկինք իրազօրծեն նորա ոսկի երազներ, և ինչպէս որ ընծայուեցաւ կուսան ամբիժ, չքնաղ հարս, յետ սոսորիկ ևս լինի բարի մայր, կին ժրագլուխ և անձնանուէր:

Գ. — Բերէք ծաղկունք, սիրուն ծաղկունք ի նուէր բանաստեղծին. պտակեցէք նորա գրասեղանն վարդերով, ինչպէս պտակեալ է ճակատն անմահութեան լուսապսակով. նորա միտքն տաճար մ'է վեհ խոկմանց, նա պիտի սփռէ իւր լոյսերն ժողովրդեան մէջ, և պիտի

լուսաւորէ զայն : Ի՞նչ փոյթ թէ թըշուառ կեանք մի կը վարէ . երջանկութիւնն նորա հոգւոյն խորը կը հանգչի : Ի՞նչ փոյթ թէ ցաւաւանջ կը հիւծի , բայց նա՞ բաղմաց բերկրութեան պատճառ պիտի հանդիսանայ , և կ'ըսէ ինքնիրեն : « Կենաց խնջոյքին անբախտ կոչնական , օր մի լոկ երևեցայ անդ , եւ ահա կը մեռնիմ . թող դաւարաւէտ անտառին , հովտին , կապուտակ երկնից , չքեղ բնութեան գեղեցկութիւններն վայելեն մարդիկ , և ապա մեռնին լի աւուրք , թող ամէն ոք ողբա՛յ անոնց մահն , թող բարեկամ մի անոնց աչքերն փակէ՛ » : Բանաստեղծն իւր ժամանակին համար չապրիր . իւր աչքերն հեռո՞ւն կը նշմարեն , զանհունութիւն կը գրկեն , կ'երգէ նա , և իւր երգն կարապի երգն է , այնքան յուզիչ և սրտառուչ . ի լուր նորա քնարին՝ Թէփէի պարիսպներն ինկան , ի լուր նորա երգոց՝ մարդկային միտքն ցնորեցան : Բերէք ծաղկունք , աննման ծաղկունք բանաստեղծին համար , թէպէտ ծաղկունք կը խամրին , բայց նորա յիշատակն անմահ կը մնայ :

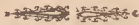
Դ. — Բերէք ծաղկունք , դեղնած ծաղկունք , սփռել այն հողակոյտին վերայ՝ ուր ամբիոփուած է ագնիւ պատանեկին ոսկրոտին , նա քսան գարուններ հազիւ ապրած էր , և վառած էր սըրտերն իւր սիրով : Աղքատ էր նա , ունէր փափաքներ . կ'աշխատէր գիշերն , կ'աշխատէր ցորեկն , և վաղ իսկ մարեցաւ նորա կենաց ճրագն , գերեզմանատան մէջ անծանօթ անկիւն մի հանգուցին զանի , և ոչ ոք կ'արտասուէ զանի այժմ , բայց միայն սգաւոր մայրիկն , որ յետ այսորիկ միայնակ է յաշխարհի , և որ յաճախ կուգայ ձեռնամած և ծընրադիր աղօթել սրբւոյն յիշատակին հա-

մար : Բայց այդ վաղամեռնին պիտի յառնէ ի չիրմէ , նորա հոգին պիտի թռչի երանելեաց բնագաւառն , և պիտի ընդունի վարձքն առաքինութեան , և յայնժամ քանի՞ երջանիկ պիտի լինի , և քանի՞ քաղցր է նմա վայելել երջանկութիւնն յետ այնքան տառապանաց , և քանի՞ չքեղ՝ իւր անշուք վիճակէն ելնելով վերածնանիլ փառաց մէջ . վաղանցիկ էր նորա թշուառութիւն , այլ մշտնջենաւոր պիտի լինի երջանկութիւնն :

Ե. — Բերէք ծաղկունք , չքնաղ ծաղկունք զարդարել եկեղեցւոյ խորանն , ուստի կը սփռուի երկնային օրհնութիւն , « Ուստի կը բղխի մշտահոս ալիքներով մխրթարութիւնք ու ներշնչմունք անձնուիրման , սիրոյ , նահատակութեան , և ոչ միայն Քրիստոնէին , այլ ամեն տեսակ հաւատացեալց համար » : Այն կ'ընծայէ հոգւոյն՝ սուրբ սէր եւ անդորրութիւն : Այր դու , վշտացեալ ես , կենաց պայտա՞նքն կրած ես , փութա՛ յեկեղեցի , և հոն կը փարատի հոգւոյդ տխրանքն , աղօթէ՛ , և ահա սըրտիդ մէջ քաղցրութիւն մի կը ծաւալի : Բարեպաշտութիւն , այս ըլլայ թող անձիդ վահա՛ն և վարանեալ մօքիդ ապահովութիւն : Թող ամբիւ հոգիդ Աբելայ զոհն ըլլայ՝ նուիրեալ Աստուծոյ սեղանոյն , և Աստուծոյ պիտի հաճիքու նուէրիդ , որովհետեւ ըսուած է թէ « Զսիրտ սուրբ , և զհոգի ուղիղ՝ Աստուած ոչ արհամարհէ » : Մանաւանդ այս տօնական աւուրց մէջ բերէք ծաղկունք , սրտահաճոյ ծաղկունք յայն տաճար՝ ուր Քրիստոսի հրաշալի յարութեան յիշատակն կը տօնախմբուի , եւ մեզ կը ներշնչէ աստուածային բարութիւն , և հաստատուն հաւատք մեր յաւիտենական երջանկութեան համար ,

լուսազարդեալ սեղանոյն վերայ թող
փայլին ծաղիկունք , մինչ հաւատացե-
լոց շրթունք կ'աւետեն միմեանց . Գրիս-
սոս յարեալ ի մուկոց :

Ս . Գ .

ԳԻՏԱԿԱՆ ԶԲՕՍԱՆՔ

Գրուած մը քրի մէջ պահել անկողծ

Հասարակ կարծր թղթի վերայ գրէ
ինչ եւ կամիս , զորօրինակ , « Գրուած
մը ջրի մէջ պահել անկողծ : » Յետոյ
զայն լոյծ մեղրամոմի մէջ թաթխէ եւ
մի քանի երկվայրկեաններ անդ թողու-
լէ յետոյ հանէ դուրս եւ սուր դանակի
մը հատու կողմով մեղրամոմը թղթի վը-
րայէն քերէ : Նոյն թուղթը ձգէ ջրով
լի եւ թափանցիկ դաւաթի մը մէջ եւ
զարմանօք պիտի հաստատուի փորձին
ստուգութիւնը :

Մոխրով կախուած ծաւրուրիւն մը

Առէք երկու հատ բամբակեայ անուրը
եւ հաստ չուան , որոց մին քանիցս խիստ
աղի ջրոյ մէջ թաթախեցէք եւ ապա
լաւ մը չորացեցէք : Սոյն գործողութեան
յաճախ կրկնուիլը փորձին յաջողիլը ան-
խուսափելի կ'ընէ : Յետոյ երկու չուան-
ներն միմեանց քով կախեցէք յարմար
տեղէ մը : Աղի ջրով թրջուած չուանին
ծայրէն կախեցէք փոքրիկ առարկայ մը ,
ինչպէս մատանի մը , իսկ միւսի ծայրէն
եւ նոյն տեսակ ծանրութիւն մը կա-
խելէ վերջ բռնկցուցէք լուցկի մը մօ-
տեցունելով եւ պիտի տեսնէք թէ ան-
միջապէս կ'իյնայ վար , յետոյ այրեցէք
առաջին չուանը եւ զարմանօք պիտի
տեսնէք մատանւոյն առ կախ մնալը :

սոսկ մոխրով բռնուած օդոյ մէջ : Ծիշդ
այն դրից մէջ չուանը կրնայ մինչեւ իսկ
օդի հոսանաց դիմադրել եւ կախուած
առարկան կը դառնայ իւր առանցից վը-
րայ ուշագրաւ տեսարան մը ընծայելով
ներկայից : Այս դրութեամբ կրնաք չը-
ւաններ եւ էջիս մէկ չորրորդ մեծու-
թեամբ մարմաշէ (տիւլպէնտ) կտոր մը
պատրաստել եւ ապա չուաններու ծայ-
րերն հանգոյցել մարմաշի ծայրերուն եւ
կախել յարմար տեղէ մը : Ձեր փոքրիկ
մէկ խաղալիքը կամ հաւկիթ մը սպառկե-
ցուցէք օրօրոցին մէջ , յայնժամ մար-
մաշը եւ չուանները այրեցէք , ապա՛նօք
պիտի դիտէք ձեր խաղալիքին եւ կամ
հաւկիթին օդոյ մէջ ապահով կախուիլը
եւ անմնաս մնալը :

Ն . Յ . ԳԱՍԱՊԵԱՆ

ՀԱՄԱՐԳՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԻՒՍԻՍԱՑԻՆ ԲԵՒԵՒ

ԵՐԿԻՐ ՖՐԱՆՍՈՒԱ ԺՕՁԷՖԻ

ԵՒ

Ծ Ո Վ Ն Ո Ր - Զ Է Մ Պ Լ Ա Ի

ԳԼՈՒԽ Ե .

Թե ի՞նչպէս կը գտնան Ֆրանսուա-Ժօ-
զեֆի երկիրը . — Առաջին աշխատեմք .
— 1873ի ձմեռն . — Շուներն . — Ա-
րեգակնային վերադարձն . — Հիւսիսայց :

(Շաբուակուրթիւն 10 քիւէն)

« 1872 , օգոստ . 30ին , — օր յաւէտ
անմոռանալի — կ'ըսէ Բաւէն գնդա-
պետն , կը գտնուէինք հիւսիսային լայ-
նութեան 79⁰ , 39' աստիճանաց վրայ :
Կամուրջին վրայ կեցած , կը դիտէինք
ամպերն , ընդ որս կը ճեղքէր կ'անցնէր
մերթ ընդ մերթ արեգակնային ճառա-

գայթ մը, երբ յանկարծ, ի հեռուստ հիւսիսային արևմտեան կողմէն, չոր և ամայի ժայռերու կոյտ մը շոգւոյ զանգուածի մը նման, նկարուկեցաւ մեր աչաց հանդէպ: Զլայեալ, յուսախարութեան մը զոհ եղած լինել կը կարծէինք մեր յոյսերն, և ապա համոզեալ տեսարանական երևոյթի մը խաղալիկ չլինել:

Ըով հանդերձ, կը գտնէինք գեղեցիկ գիւտ մը: Կը մնար մեզ ճանչնալ տարածութիւնն և բնութիւնն այդ երկրին որ այնքան հրաշալի կերպիւ գուրս ելած էր բեւեռային քառսէն: »

Ինքնաբեր շարժմամբ մը, Բաեէ, Վիլբրէյս և մի քանի ուրիշներ յառաջ ընթացան և վազեցին նուէն (6) քիլո-

Մոլորեցանք սառնապառ դառնին մէջ. (Նրէս 177)

նուս վրայ, գոչեցինք հիացմամբ « Երկիր, երկիր, աւառիկ երկիրն: »

« Մէկ վայրկեանի մէջ հիւանդներն ինքզինքնին առողջացեալ կարծեցին եւ ամէն ոք կամուրջին վրայ ելան ուրախաւէտ իրականութեան վրայ վստահ լինելու համար: »

Սուրբ էր. առանց մտածելու և սառույցներու քմահաճոյից խաղալիք լինե-

մէթր հեռի: Անգ. հասնելով, մերձաւորադոյն ցամաքէն 24 քիլոմէթր հեռի կը գտնուէին: Առ ի չգոյշ լաւագունին սառնակոյտի մը վրայ ելան և գիտեցին այն գաղտնախորհուրդ երկիրն, զոր գիպուածն կը յայտնէր նոյն վայրկեանին նաւաբեկեալներու և սրոյց զոյութիւնն մարդ կ'անգիտանար: »

Անմիջապէս, ի պատիւ իրենց վեհա-

պետին, Աւստրիոյ կայսեր, այդ ծովե-
զերեայ սառույցներու ահագին կոյտն
կոչուեցաւ Երկիր Ֆրանսաւ ժողովի:

Այն օրէն յետէ, գտնուած նորա-
նոր սառույցներն գալտնիք մը չէին
յաչս ուղեւորաց: մի փոքր մասն էին
նոքա այն սառնակոյտներուն, սկսեալ
Թէկէքօմ հրուանդանէն, այսպէս կո-
չեցին առաջին բարձր գագաթն — մին-
չեւ անծանօթ մնացած սահմաններն,
որք կը տարածուին դէպ ի հիւսիսային
արևմտեան կողմն:

Սեպտեմբերի սկիզբն, հիւսիսային
հողմն ճանապարհորդներն դէպ ի հա-
րաւ մղեց. իրենց առջեւ, 17 քիլօմէթր
ընդարձակութեան մը վրայ կը ներկա-
յանար կղզեաց խումբ մը, զոր կոչեցին
Հօլսթէքըր կղզի:

Վերստին հարաւակողմն մղուելու վը-
տանգէն վախճալով՝ ուղեցին ցամաք
երևել:

« Վեց հոգւոյ չափ էինք, կ'ըսէ Բա-
էէն գնդապետ, երբ թողուցինք շո-
գենաւն: Անցանք ալեծովի սառնա-
կոյտերէն առանց իսկ ուշադրութիւն
ընելու, այնքան մեծ էր մեր եռանդն,
ճեղքերուն և ամեն վտանգաց՝ որք ա-
մեն վայրկեան մեզ կ'սպառնային: Արդ-
եօք ո՞վ ամենէն առաջ ոտք պիտի կո-
խէր ցանկացեալ երկրին վրայ:

« Հազիւ թէ ճանապարհին կէսն ը-
րած էինք, և երկար ժամանակէ հետէ
նաւն անյայտ եղած էր մեր հորիզոնէն,
երբ ծագում առաւ խիտ մշուշ մը՝ որ
ամեն ինչ մթութեան մէջ թաղեց և
մեք ոչինչ կը տեսնէինք: Կը մնար մեզ
ամենայն արիութեամբ վերադառնալ
ի նաւ անթափանց և ճարճատող քառ-
սին մէջէն: Անխրականալի խորհուրդ
մ'էր այս: Մոլորեցանք սառնապատ
գաւտին մէջ: Յանցանքը ժիւլիմալ շան

չէր. կենդանին զգացած էր թէ՛ սխալ
ճանապարհ կ'երթանք և չէր դադրէր
բնաւ հաչել:

« Կ'երթեւեկէր անասունն և մշուշէն
հրէշի մը կերպարանն առած էր, որ
յաջ սօտարականի մը կրնար զինք արջ
մը կարծեցնել տալ: Բաւական ժամա-
նակ յամառ մնալէ վերջ, անձնասիրու-
թեան ամեն զգացում մէկ կողմ դրինք
և ուղեցինք հետևիլ բարի կենդանւոյն
բնազդման: Այս վստահութիւնն ան-
պտուղ չեղաւ, քանզի խիստ շուտ գը-
տանք փրկութեան ճանապարհն՝ Ժիւ-
լիմալի առաջնորդութեամբ:

[Շարունակելի]

Մ. Գ. ՄՈՋԵԱՆ

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՁՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

— Հայրի՛կ, ածխագործները իրենց
երեսը կը լուսան:

— Այո՛:

— Ինչո՞վ ուրեմն, հայրիկ:

— Աճառով:

— Սակայն ինչո՞ւ սպիտակ չ'են նո-
քա:

Հայրիկը, համբերութիւնը հատած կը
պատասխանէ.

— Քանզի նոքա սև տճառ կը գոր-
ծածեն:

Երկու փոքրիկ աղջկունք իրենց մարց
մազերն կը գովէին: — Ո՛չ, կ'ըսէ մին,
մայրիկիս մազերն աւելի գեղեցիկ են,
և այնքան շատ, որոցմէ նեղուելով,
պառկելէ առաջ կը հանէ դայնս:

Տգեղ կին մը կ'ըսէր աղջկան մը.

— Ամօթ, որքան գէշ բան է այդ-
պէս լալը. բաց աստի լալը կը տգեղցնէ
զմարդ, օրիորդ:

Տղան մի վայրկեան յետոյ կը պատասխանէ .

— Ուրեմն դուք շատ լացած էք, տիկին :

Տղայ մը իւր հօրը հետ աղքատանոցի մը առջեւէն կ'անցնէր .

— Այս տունը ի՞նչ է . կը հարցնէ :

— Կոյրերու յատուկ տուն մ'է :

— Է՛հ ուրեմն ինչո՞ւ համար պատուհաններ ունի :

ՄԱՆԻՇԱԿ

ՃԱՄԲՈՐԴԵԼ ՓՈԽԱՆԱԿ ՃԱՇԵԼՈՒ

Երիտասարդ անգղիացի մը, ճաշի ժամանակ, կը թափառէր, խեղայեղ և յուսաբեկ՝ Բարիզու մէկ երկաթուղւոյն կայարանին շուրջն ուր նոր հասած էր Լօնտոնէն : Ուտելու խիստ պէտք ունէր, բայց ճաշարանին ճամբան չէր գտներ, և չէր գիտեր որու դիմել, կատարելապէս անգլիտանալով Գաղղիերէն լեզուն :

Կը հանդիպի երկաթուղւոյ պաշտօնակալի մը, և կը մընչէ նմա խօսք մը ուսկից սոյն վերջինը ոչինչ կը հասկնայ : Ուստի և խօսքը երեք չորս անգամ կը կրկնէ : Վերջապէս, կ'որոշէ հաւ բառը զոր անգղիացին բազմիցս շրթանցը վըրայ կը կրկնէ :

« Համ :

— Եէս, համ :

Պաշտօնեայն տոմսակալաճառին կը տանի, նշան կ'ընէ որ ստակ տայ : Օտարականն, որ նոյնպէս գաղղիական դրամէն ամենեւին չէր հասկնար, ձեռացը մէջ կ'առնու Լուիներ և նշան կ'ընէ իր առաջնորդին որ առնու : Սոյն վերջինն կը յանձնէ տոմսակալաճառին գումար մը, և կուտան իրեն տոմս մը : Յետոյ կ'սպասէ սրահի մը մէջ :

« Համ, կ'ըսէ, տոմսակը քննողին :

— Շատ լաւ... » կը յարէ վերջինն, և նշան կ'ընէ որ ուղիղ երթայ :

Նոր պաշտօնեայ մը, տեսնելով որ չը խօսիր գաղղիերէն, կը դիտէ տոմսն և կը մտցնէ առաջին կարգի վակօնին մէջ : Կառախումբն կը մեկնի : Անգղիացին շուարեալ մնացած էր :

Երկու ժամ վերջ, որոշեալ գիւղի մը կայարանը կը հասնի : Զարուցած է : Ճշմարտիւ դէմ առ դէմ կ'եւնէ պաշտօնեայի մը որ կը հասկնայ իւր լեզուն : Բացատրութիւն :

Անգղիացին խնդրած էր ի Բարիզ որ իրեն ցուցնեն այնպիսի տեղ մը ուր կըրնար ուտել շերտ մը խոզի ապուխտ : Անգղիերէն լեզուաւ, հաւ կը նշանակէ խոզի ապուխտ :

Իրեն երեսուն մըն ճամբայ ընել տըւած էին Համ գիւղը ղրկելով, և անօթութեանէն կը տառապէր :

ՃԱՐՏԱՐ ԴԻԻՂԱՅԻՆ

Նորմանտացի գիւղացւոյ մը կինը վճռականաբար հիւանդութեան մը կ'ենթարկուի : Բժիշկ մը կը կոչուի . կը հարցաքննէ, կը զննէ և կը յայտնէ հիւանդութեան ծանր լինելն :

« Պարոն, կ'ըսէ ամուսինն, հինգ Լուի ունիմ, թէ սպաննէք կամ առողջացնէք սիրելի կինս, դրամն ձերն է :

Հիւանդը կը մեռնի : Ժամանակէ մը վերջ, բժիշկն կը ներկայանայ հարիւր ֆրանքն խնդրելու համար :

« Տօքթէօ՛ւ, կ'ըսէ տարաբաղտ վըշտացեալն, պատրաստ եմ խոտորումս կատարելու : Թոյլ տուէք միայն որ ձեզ ուղղեմ երկու փոքր հարցումներ, ի ներկայութեան այս արժանի վկայից : Սպանիօ՞ւ կինս — սպաննե՛լ, ի՞նչպէս, ա-

պահովապէս ո՛չ — լաւ , առողջացուցի՞ք զայն : — ո՛չ , դժբաղդաբար — ուրեմն , ինչպէս որ պայման դրած էինք , ոչ սպաննեցիք , ոչ առողջացուցիք , ուստի և օրինաւորապէս ինձմէ՛ բան մը խնդրելու իրաւունք չ'ունիք :

ՎԷՊ ԱՐԱՐԱՅԱՆ

Երեք արաբացի եղբայրներ , ճանրորդութեան մէջ լինելով , հանդիպեցան ուղտապանի մը որ հարցուց նոցա թէ տեսած էին երբէք ուղտ մը , որ իրենց ճանապարհին վրայ մուրած էր : Անդրանիկն ճանապարհորդաց հարցուց ուղտապանին թէ կենդանին միտկանի է՞ր . « Այո՛ » սլատախանեց նմա : Երկրորդ եղբայրը յարեց . « Առջեւի մէկ աիւան կը պահի » և այս ալ ճշմարիտ լինելով՝ երրորդ եղբայրը ըսաւ . « Դրաւ կը դռնեմ որ կաղ է » : Ուղտապանը զսոյս լսելով , կենդանին չը տեսնելուն վրայ տարակոյս չունեցաւ , և աղաչեց նոցա թէ՛ ուր կը գտնուէր : Եղբարքը ըսին նմա . « Հետեւէ այն ճանապարհին ուսկից պիտի երթանք » , ուղտապանը հնազանդեցաւ նոցա , և հետեւեցաւ առանց բան մ'ըսելու : Ժամանակէ՛ մը վերջ ըսին նմա . « Յորենով բեռնաւորեալ է » : Մի քիչ յետոյ յարեցին . « Մէկ կողմ կը կրէ իւղ իսկ միւս կողմն մեզր » : Ուղտապանը որ գիտէր նոցա ըսածին ճշմարտութիւնն , ստիպեց որ ցուցնեն իրեն ուղտին գտնուած տեղն : Յայնժամ երեք եղբարք երգում ըրին թէ՛ ոչ միայն տեսած չէին զայն , այլ և ուղտին պատմութիւնը իրմէ՛ միայն լսած էին : Յետ բազմաթիւ վկայութեանց արդարութեան առջեւ ելան և բանտարկուեցան : Դատաւորք տեսնելով որ ազնիւ

անձեր են , բանտէն դուրս հանել տուին և զրկեցին զնոսա երկրին թագաւորին որ ընդունեց զիրենք մեծ պատուով և բնակեցուց իւր պալատին մէջ : Օր մը , նոցա հետ խօսած միջոցին , հարցուց թէ ի՞նչպէս ամէն ինչ գիտէին այդ ուղտին վրայ առանց երբէ՛ք զայն տեսած լինելու : Պատասխանեցին նոքա . « Տեսանք որ այն ճանապարհին մէջ ուսկից տեսած է , խօսն և ուղտափուշերն մէկ կողմէն միայն ճարակուած էին , առանց մնասուելու միւս կողմէն . այս մեզ այնպէս ենթադրել տուաւ թէ՛ նա միականի էր , Դիտեցինք նաև թէ՛ ճարակած խոտերու մէջ անվթար մնացողներ ալ կան առ ի չգոյ՛ տառման , և իւր ոտից հետքն մեզ ցուցնել տուաւ մէկի միայն կոխոտած լինելն . ուրեմն բերնին մէջ տկուայ մը կը պահէր և կաղ էր : Միեւնոյն հետքերէն հետեւցողինք թէ՛ սաստիկ բեռնաւորուած էր . դալով իւղին և մեղրին , տեսանք որ մրջիւններն և մեղուններն խոշուած էին ճանապարհին երկու կողմն անչուչա այն վայրերն յորս այդ երկու հեղանիւթներէն մի քանի կաթիլներ ինկած կրնան ըլլալ : Մըջնոց կողմն իւղ էր , իսկ ճանճոց կողմն՝ մեղր : »

Մ . Գ . ՄՕՁԵԱՆ

ԲԱՆԱԻՈՐ ԵՒ ԳՐԱԻՈՐ

ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԴՐՈՒԹԵԱՄԲ

Ա . Տ Ա Ր Ի

Ա Շ Խ Ա Տ Ա Ս Ի Ր Ե Յ

ԱՐԻՍՏԱԿԷՍ Զ . ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Կը գտնուի ամէն հայ գրաւթաճառացիքով :

ԼՈՒԾՈՒՄՆ ԹԻԻ 16 ՀԱՆԵԼՈՒԿԻ

Հորթին պոչէն բռնեցի
Եւ ուժով մը թորուեցի
Պոչը բրդաւ եւ հիմակ
Հորթն մտաւ նորին սակ:

Վահան Յ. Պողոսեան, առ. Մամիկոնեան վարժ. Մալխարայի. — Միհրան Քիւրմեան, Սամսոն. — Պետրոս Գ. Փափազեան. — Գրիգոր Կ. Գալբազեան. — Փառնակ Վահրամեան. — Գրիգոր Յ. Գալբազեան, առաւելեմ Ս. Գեորգեան վարժ. Պրուսայի:

ԼՈՒԾՈՒՄՆ ԹԻԻ 17 ՀԱՆԵԼՈՒԿԻ

Մայ խոհանոց, Տեսայ մի տապակ,
Կտեցի գլուխն՝ եղաւ դա տապակ.
Վերջն ալ ձայնաւոր մ'րան բաւեցի,
Եւ լուծումն եղաւ կարծեմ տապակի:

Վահան Յ. Պողոսեան, Մալխար. — Միհրան Քիւրմեան, Սամսոն. — Յակոբ Արայեան — Վահան Մոսիսեան, առ. Պերպերեան վարժ:

Թիւ 16 և 17 հանելուկներն, ինչպէս
կը տեսնուի, առաջին անգամ ոտանա-
ւոր լուծեց Պ. Վահան Յ. Պողոսեան,
որու կը նուիրենք Երանայիքին, իսկ
երկրորդին, Խեծ. Միհրան էջ. Քիւրմե-
անին, կը նուիրենք Բարիպու Ար-
ուեստահանդէսի մեծադիր պատկերը:

ՀԱՆԵԼՈՒԿ 18

Մեկը՝ ես ձեռքիդ
Միւսը՝ դու ուժիդ
Միւսն՝ նախդիր ու կէտ
Միւսն ալ՝ դուն բունէդ,
Մենք մէկ ձայն,
Բայց չորս բան:

ՀԱՆԵԼՈՒԿ 19

Մանկունք, առաջինս հանելի է ձեզ,
Կայտառ. եւ ուրախ
Կ'ընէք զայն յաճախ. —
Մի երկրի մէջ որ մօտ է մեզ
Երկրորդիս անուամբն է որ
Կը կոչեն ջուրն անպարտ.
Ամբողջս է մի անական
Ձոր կը մաղթեմ յաւիտեան
Ձեռ եւ ո՛չ մէկ բանին սան...

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՍԻՄՈՆ ԳԱԲԱՄԱՋԵԱՆ

ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ

Ընտիր Գրուածոց

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՕՏԱՐ ՄԱՏԵՆԱԳՐԱՅ

Հանդիսիս Տպարանէն ի լոյս ընծա-
յուած առն դասագիրք կը պարունակէ
ազգային և օտար հեղինակաց հատըն-
տիր գրուածներ, մեծաւ մասամբ նոր,
գրադիտական զլխաւոր կանոններ,
հակիրճ կենսագրութիւններ, և այլ
կարեւոր ծանօթութիւններ, այնպէս
որ կրնայ ըսուիլ թէ հայ մանկուոյն
մտաւոր զարգացման գերազանց օժան-
դակ մ'է այս նոր հրատարակութիւն:

Գին 7 1/2 դահեկան

Կեդրոնատեղին է Բիւզանդ. Պողա-
ճեանի կեդրոնական գրատունն, Կ.
Պոլիս, Պահճէ Գարու, Քիւլիւքեան դե-
ղարանի դէմ. կը գտնուի նաև բոլոր
հայ դրավաճառաց քով:

ԱՐՏՈՆԱՏԵՐ Ա. ՍԱՔԱՅԵԱՆ

ՊԱԳՐԻՉ ԵՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ ՆՇԱՆ Կ. ՊԷՐՊԵՐԵԱՆ Կ. ՊՈԼԻՍ, ԷՍԿԻ ԶԱՊՐԻԷ ՈՒՍՏԱՆԻ ՔԻՒ 61